

همایش علمی پژوهشی فقه و حقوق اسلامی

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((با حمایت معنوی مرکز علمی کاربردی سازمان همیاری شهرداری های استان اصفهان))

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی شماره مجوز: ۹۸/۷۸۸۶۴-۲۳۵۱

سال برگزاری همایش: ۱۳۹۸ شماره مقاله: ۱۱۹۵/۱۱ رده بندی کنگره: الف ۱۰۱/۲

بررسی فقهی و حقوقی مسئولیت مدنی صغیر ممیز

دکتر فاطمه اندی^۱

دکتری حقوق خصوصی دانشگاه علوم تحقیقات خوزستان

دکتر مریم جلالیان

دکتری حقوق خصوصی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک

چکیده

ایراد خسارت و ضرر، هم در فقه پربار شیعه و فتاوی فقها و هم در نصوص قانونی منتهی به ارایه طریق جهت جبران آن زیان است و بر اساس قواعد اسلامی، ضرر و زبانی بدون جبران نخواهد ماند. البته در برخی از فروض چالش‌هایی وجود دارد که از جمله آنها ورود خسارت و تلف توسط صغیر ممیز و مسئولیت مدنی ناشی از آن است که بر اساس موازین فقهی و قانونی از یک سو با فقدان مسئولیت صغیر به واسطه حجر در امور مدنی و رفع مسئولیت جزایی در امور کیفری مواجه هستیم و از سوی دیگر جهت حمایت از زیان‌دیده باید طریقی جهت جبران آن بیابیم. این پژوهش که به روش توصیفی و تحلیلی تهیه و تنظیم گردیده است با مطالعه در متون فقهی و مواد قانونی به این موضوع پرداخته است که در چه مواردی می‌توان صغیر ممیز را مسئول جبران خسارت دانست و در این میان سرپرست اطفال و یا خود

^۱ نویسنده مسئول

شخص زیان دیده چقدر در فرایند ورود ضرر و یا جبران آن نقش خواهند داشت. النهایه آنطور که از شرح نظر فقها و تفسیر مواد قانونی بر می آید، همه آنها حول محور جمع بین فقدان مسئولیت صغیر و جبران ضرر زیان دیده تلاش کرده اند که نتایج آنها قابل تامل و بررسی است.

کلید واژه ها: صغیر ممیز، مسئولیت مدنی، سرپرست، ضرر و خسارت

مقدمه

اصولاً صغیر سن در فقه و حقوق دارای تقسیماتی است که بخشی از آن که بیشتر مورد تمرکز پژوهش پیشرو قرار دارد، صغیر ممیز است، البته برای صغیر ممیز هم در متون فقهی و هم در نظریات حقوقدانان مسئولیت حقوقی و گاهها مسئولیت کیفری لحاظ شده است که باز هم باید گفت که عمده هدف این پژوهش پرداختن به مسئولیت مدنی وی میباشد، هرچند که در برخی از موارد و جهت تطبیق و تنویر اذهان، اشاراتی به مسئولیت کیفری در فقه و حقوق نیز شده است. تلاش پژوهش معطوف به شناخت و معرفت نسبت به صغیر ممیز و مسئولیتهای وی در فقه و حقوق است که بدین جهت مواد قانونی مرتبط با صغیر ممیز در قوانین مدنی و همچنین مسئولیت مدنی بیشتر مورد توجه بوده و از سوی دیگر نیز نظریات فقهی در باب صغیر، حجر، ضمان و ... مورد مطالعه قرار گرفته است. لذا باید گفت که سه چالش مهم و جدی پیش روی این تحقیق قرار دارد، اولاً پرداختن به این دغدغه که میان ضرر غیر و لزوم جبران خسارت وی با فقدان مسئولیت صغیر به دلیل عدم تکمیل قوای عاقله، به چه ترتیبی باید جمع نمود تا هم صغیر با یک عقاب غیرمتناسب با وضعیت خویش روبرو نشود و هم ضرر متضرر بدون جبران نماند. ثانیاً باید دید در خصوص قوانین موجود مدنی و مسئولیت مدنی در خصوص مسئولیت صغیر و مسئولیت سرپرست صغیر چگونه میتوان تجمیع کرد تا هریک مسئولیت دیگری را خنثی